

Андрусенко С.В.
кандидат юридичних наук, доцент
Професор кафедри оперативнo-розшукової діяльності
Одеського державного університету внутрішніх справ

КОНТРОЛЬОВАНА ПОСТАВКА, ЯК МЕТОД ПРОТИДІЇ КОНТРАБАНДИ НАРКОТИКІВ

Глобальна проблема збільшення масштабів незаконного обігу наркотиків викликає занепокоєння у більшості цивілізованих держав світу. Виключення не становить і наша країна. Проте, найбільшою загрозою є збільшення контрабанди наркотиків і зростання ролі України як транзитної території для їх переміщення. Аналіз інформації про контрабанду свідчить про збереження сталих тенденцій до поширення злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. До незаконного обігу наркотиків в нашій державі залучається все більше верств населення, а торгівля цими речовинами перетворилася на широко розвинену високоприбуткову міжнародну індустрію, яка щороку набуває нових форм. Злочинні шляхи транспортування наркотичних засобів та психотропних речовин пролягають територією всіх прилеглих до України держав. Основною причиною предметної уваги території нашої держави, з боку міжнародних злочинних угруповань наркобізнесу, є вигідне географічне розташування (спільний кордон з ЄС, вихід до Чорного і Азовського морів), розвинута інфраструктура морських та повітряних портів. Територію України використовують переважно як транзитну зону, зокрема, для контрабанди кокаїну з країн Латинської Америки та Європи, героїну – з країн Азії, синтетичних психотропних речовин – з Китаю, метадону – з Білорусії. Так, територією України проходять канали контрабанди героїну афганського походження до країн Центральної та Західної Європи (північне та кавказьке відгалуження так званого «Балканського маршруту») за маршрутами: Афганістан, Пакистан – Іран – Азербайджан – Грузія – Україна – країни Західної Європи або: Афганістан, Пакистан – Іран – Туреччина (Грузія) –

Україна – країни Західної Європи та так званого «Шовкового шлях» за маршрутом: Афганістан, Пакистан, Іран – Азербайджан, Росія, Білорусь – країни ЄС або Афганістан, Пакистан, Іран – середньоазіатські країни СНД, Україна, Білорусь – країни Західної Європи [1, с. 114]. Сьогодні транзитне перевезення наркотиків територією нашої країни поступово втрачає свій наскрізний характер і набуває ознак контрабандних поставок для внутрішніх потреб України.

Відповідальність за вчинення такого злочину особи несуть відповідно до ст. 305 Кримінального кодексу України, а саме «Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів» [2].

Серед оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) щодо протидії контрабанді наркотиків, слід виділити контрольовану поставку.

Контрольована поставка – це оперативно-розшуковий захід по встановленню постійного негласного контролю за нелегальним переміщенням (пересилкою, поставкою, транспортуванням, передачею) предметів, речовин і продукції, вільна реалізація яких заборонена, або обіг яких обмежений, а також тих матеріалів (вантажів, товарів, продуктів, грошових коштів, цінних паперів) вільний обіг яких дозволений, але є інформація, що він здійснюється з порушенням встановлених правил і норм (ціна, якість, стандарт, упаковка і т.п.) [3, с. 163].

У відповідності до п. 2 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [4] оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності надається право проводити контрольовану поставку та контрольовану і оперативну закупку товарів, предметів та речовин, у тому числі заборонених для обігу, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форми власності з метою виявлення та документування фактів протиправних діянь. Проведення контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупки здійснюється згідно з положеннями ст. 271 Кримінального процесуального кодексу України [5] у порядку, визначеному нормативно-

правовими актами Міністерства внутрішніх справ України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, Служби безпеки України, погодженими з Генеральною прокуратурою України та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України

У ст. 456 Митного кодексу України [5] зазначено, що відповідно до законів України органи доходів і зборів з метою виявлення джерел і каналів незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, осіб, які беруть участь у цьому, разом з іншими державними органами, що мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність, можуть використовувати метод контрольованої поставки зазначених засобів, речовин і прекурсорів. Порядок проведення контрольованої поставки визначається цим Кодексом і відповідним нормативно-правовим актом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону, погодженим із Генеральною прокуратурою України та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України.

Контрольована поставка полягає в організації і здійсненні слідчим та оперативним підрозділом контролю за переміщенням (перевезенням, пересиланням, передачею, ввезенням, вивезенням з України чи транзитним переміщенням її територією) товарів, предметів і речовин, у тому числі заборонених до обігу, з метою виявлення ознак злочину та фіксації фактичних даних про протиправні діяння осіб, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України (п. 1.12.1. Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні).

Заходи протидії контрабанді наркотиків в Україні або через територію України здійснюються на загальному, спеціальному та індивідуальному

рівнях. Контрольована поставки є найбільш діючим засобом, який застосовується при виявленні, попередженні, та припиненні контрабанди наркотиків.

Література

1. Національний звіт за 2017 рік щодо наркотичної ситуації в Україні (за даними 2016 року) Поглиблений огляд наркоситуації в Україні для Європейського моніторингового центру з наркотиків та наркотичної залежності. Видавництво: Державна установа «Український моніторинговий та медичний центр з наркотиків та алкоголю Міністерства охорони здоров'я України». К., 2017. 176.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.
3. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність. Частина I: Підручник. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 336 с.
4. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. Ст. 303.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-13. Ст. 88.
6. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 44-48. Ст. 552.
7. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України; Міністерства внутрішніх справ України; Служби безпеки України; Адміністрації державної прикордонної служби України; Міністерства фінансів України; Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>.